

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Koncepce podpory úseku historie a muzejnictví

2021+



**Koncepce podpory úseku
historie a muzejnictví 2021+**

název organizace:

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

adresa: Římská 45, 121 07 Praha 2

kontakt: kancelar@dh.cz, liska@fsv.cvut.cz

IČ: 00442739

prezentace činnosti:

www.dh.cz

@sdruzeni_hasicu



OBSAH

1	Výchozí situace	4
1.1	Základní pojmy	4
1.2	Cílové skupiny	6
2	Strategické cíle	7
3	Klíčové aktivity a opatření	8
4	Příklady dobré praxe	11
5	Předpokládané finanční krytí klíčových aktivit	11
6	Závěr	12

1 Výchozí situace

Sbory dobrovolných hasičů v obcích a městech společně se župními a později i republikovými (po založení ČSR) organizacemi představují první spolkové subjekty v občanské společnosti u nás, hned po boku bratrské organizace Sokol. Od doby svého založení jsou nedílnou součástí národní kulturní identity.

V oblasti historie a muzejnictví si klademe za cíl využívat bohaté zkušenosti z více než 160leté historie našeho spolku.

Prostřednictvím definování strategických cílů a klíčových aktivit chceme rozvinout komplexní a plnohodnotnou činnost SH ČMS na úseku historie a muzejnictví tak, aby veškerá činnost představující odkaz našich hasičských předků zůstala důstojně uchována pro další generace a byla připomínána nejen těm hasičům, kteří projevují zájem o tuto oblast, ale i široké veřejnosti. Tato koncepce mimo jiné reaguje na Zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě, Zákon č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy, Zákon č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby, Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, Zákon č. 257/2001 Sb. Knihovní zákon, Zákon č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí, Metodický pokyn Ministerstva kultury ČR k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky (kraj, obcemi) z r. 2001.

1.1 Základní pojmy

Historik – osoba zabývající se zpravidla na profesionální úrovni studiem historie, vyznačuje se nadstandardním zájmem o dějiny, které se snaží hodnotit objektivním pohledem.

Dokument – důležitá listina, doklad či svědectví (nejen) z oblasti historie.

Dokumentace – soubor dokumentů z určité oblasti (nejen) historické, na určité téma, kladoucí si za cíl podat co nejvěrnější obraz obsažené skutečnosti.

Almanach – sborník, popř. ročenka, zpravidla s příspěvky různých autorů.

Kronika – literární žánr zaznamenávající události v takovém dějinném sledu, jak se odehrály.

Kronikář – osoba, jež se věnuje zaznamenávání dějinných událostí v takovém sledu, jaké nastaly; čímž vzniká kronika patřící mezi literární žánry. Kronikář si klade za cíl popsat jednotlivé historické události takovým způsobem,

aby jejich výpovědní hodnota byla maximální i pro další generace. Základem předpokladem činnosti je objektivita a přesnost v zaznamenávání událostí.

Knihovnictví – je vědní, studijní a praktický obor, jehož předmětem jsou všechny aspekty činnosti knihoven a knihovnictví a který je součástí informační vědy.

Archeologie – je věda, která zkoumá a rekonstruuje nejstarší dějiny lidstva.

Koncepce – základní myšlenková osnova budoucího díla.

Strategie – dlouhodobý záměr k dosažení určitého cíle.

Artefakt – umělý prvek, produkt lidského konání.

Fragment – neúplné umělecké dílo, část či zlolek původního díla.

Sběratel – osoba, jež se zaměřuje na získávání specifického druhu předmětů, čímž vznikají kolekce neboli sbírky, které často lze členit na různé skupiny a podskupiny podle tematických zaměření.

Restaurátor – osoba, jež se zabývá obnovou (nejen) uměleckých a historických předmětů a stavebních památek

Galerie – prostory, jež jsou určeny k výstavám uměleckých děl a sbírek.

Lapidárium – sbírky kamenných plastik a dochovaných fragmentů stavebních památek

Muzeum – instituce, jež shromažďuje, uchovává a vystavuje sbírky hmotného dokladového materiálu.

Virtuální muzeum – softwarová aplikace plnící funkci muzea, tedy shromažďování, uchovávání a vystavování muzejních exponátů, virtuálně, tedy prostřednictvím sítě internet.

Muzejník – osoba, jež pečuje o staré a vzácné předměty takovým způsobem, aby byly uchovány pro další generace. Rovněž si klade za cíl tyto předměty představovat veřejnosti takovým způsobem, aby co nejvíce vzbudily zájem o oblast, k níž se předměty vztahují. Hlavními předpoklady muzejníka je preciznost a pečlivost.

Archiv – soubor písemností a dalších záznamů, které mají dokumentární hodnotu.

Archivář – je osoba působící v archivu jako odborný pracovník a jehož hlavní činnost spočívá ve výběru archiválií z předkládaných dokumentů.

Expozice – výstava (nejen) historických a uměleckých děl.

Prezentace – představení určitého téma v podobě (nejen) historických artefaktů, dokumentů a dalších předmětů; zahrnuje i prezentaci myšlenkové koncepce určitého záměru atd.

Filatelie – sběratelství poštovních známek.

Filokartie – sběratelství pohlednic.

Depozitář – speciální prostor mající charakter jedné místnosti či celé budovy, kde jsou uchovávány sbírkové předměty.

Mobiliář historický – veškeré mobilní (přenosné) vybavení objektu památkově chráněné a zapsané v seznamu památkových sbírek.

Kustod – je osoba spravující historické sbírky, vykovává funkci dozoru nad nimi, může vykonávat i průvodcovskou činnost v památkovém objektu.

Evidence – soupis či seznam předmětů určité povahy (knihovní evidence, evidence památkového mobiliáře, evidence dokumentů atd.).

Badatel – osoba, jež vykazuje zájem o určitou oblast, v níž si klade za cíl získávání poznatků zpravidla za účelem dalšího odborného zpracování.

CTIF – tato zkratka vyjadřuje překlad francouzského názvu Mezinárodního výboru pro prevenci a hašení požárů (COMITÉ TECHNIQUE INTERNATIONAL DE PREVENTION ET D'EXTINCTION DU FEU). Tato mezinárodní organizace sdružuje většinu států Evropy. Zároveň představuje platformu, na jejímž základě jednotlivé státy spolupracují v oblasti prevence a hašení požárů, a to předáváním poznatků, vzájemnou pomocí, organizováním symposií, konferencí a školení, ale také soutěží, včetně výchovy mládeže apod.

NAKI – program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) financovaný Ministerstvem kultury ČR.

Digitalizace – proces, při kterém dochází k převodu objektu z analogové formy do formy digitální.

Digitální dokument – dokument v digitální podobě, určený pro uchovávání a zpracování prostředky informačních a komunikačních technologií.

Digitální archiv – softwarová aplikace určená k uchovávání, vyhledávání, třídění a dalšímu zpracování archivních dokumentů v digitální podobě.



1.2 Cílové skupiny

Hlavní cílovou skupinou pro naše výstupy jsou členové SH ČMS se zájmem o historii, muzejnictví, sběratelství, archivnictví atd. Za vedlejší cílovou skupinu můžeme označit veřejnost, nečleny SH ČMS a dobrovolníky, kteří mají zájem o získávání nových poznatků z hasičské historie a také bychom rádi zacílili naši činnosti i na oblast vzdělávacích institucí formálního i neformálního vzdělávání, lektorů, poradců atd.

Klíčovými osobami v této oblasti budou členové Ústřední odborné rady historie a muzejnictví SH ČMS (ÚORHiM) a sekce Sběratelů při Centru hasičského hnutí (CHH) Příbryslav. Chceme více zapojit aktivní členy SH ČMS z krajů a okresů, zejména pak ty, kteří se věnují práci v muzeích a okresních radách HiM. Dále dobrovolníky, kteří se věnují některé z následujících oblastí – historie, muzejnictví, sběratelství, filatelie a filokartie. Rádi bychom navázali spolupráci s odbornými konzultanty z řad např. ředitelů „nehasičských muzeí“, archivářů, archeologů, restaurátorů, knihovníků, kustosů či IT odborníků pro záměr plánované digitalizace.



Předpokladem dobrého fungování této oblasti je aktivní komunikace napříč SH ČMS, a to jak horizontálně – tzn. mezi orgány Sdružení a odbornými radami na všech úrovních, tak vertikálně – tzn. celou strukturou SH ČMS, zprostředkování podnětů mezi členy ÚORHiM a úkoly dle jejich zaměření. V případě dlouhodobějších úkolů je nutná spolupráce jednotlivých členů odborné rady s odbornými konzultanty a přizvání dalších expertů ÚOR pro realizaci výše uvedených cílů a projektů.



2 Strategické cíle

Strategický cíl 1

Podporovat okresy a sbory v péči o hasičské tradice pomocí metodických materiálů a napomáhat při řešení aktuálních problémů dobrovolného hasičstva znalostí obdobných situací z historie.

Strategický cíl 2

Získávat nové mladé zájemce o historii, sběratelství, muzejnictví a archivnictví formou využití digitalizace a dalších moderních technologií, jež představují nezbytnou součást současného edukačního života.

Strategický cíl 3

Zlepšit informovanost veřejnosti o tradicích našeho hasičského hnutí.

Strategický cíl 4

Rozvíjet činnost hasičských muzeí a míst paměti jako základu naší spolkové identity.

3 Klíčové aktivity a opatření

Strategický cíl 1 – Podpora činnosti pobočných spolků

Klíčová aktivita 1:

Příprava vybraných artefaktů Centra hasičského hnutí v Příbyslavi na zápis do Centrální evidence sbírek.

OPATŘENÍ

- Odborné posouzení artefaktů erudovanými osobami a následné podání žádosti na Ministerstvu kultury dle Metodického pokynu k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky; čl. II.

Klíčová aktivita 2:

Příprava publikace zaměřené na digitalizaci různých typů historických artefaktů v podmínkách SDH a OSH

OPATŘENÍ

- Definování předmětné oblasti, oslovení lektorů a dalších odborníků zabývajících se digitalizací, počítačovou grafikou a dalšími příbuznými obory, vytvoření konceptu publikace a po schválení konceptu vydání v podobě obecně dostupné.

Klíčová aktivita 3:

Vytvoření digitálního archivu SH ČMS

OPATŘENÍ

- Definování předmětné oblasti, definice požadavků a architektury digitálního archivu, oslovení odborníků v oblasti IT a následná implementace digitálního archivu SH ČMS.

Klíčová aktivita 4:

Podpora sběratelské činnosti v oblasti filatelie a filokartie

OPATŘENÍ

- Vydat metodickou publikaci na téma Hasičská filatelie.

Klíčová aktivita 5:

Podpora práce kronikářů sborů

OPATŘENÍ

- Vydat elektronickou metodickou pomůcku na téma Jak psát kroniku v PC
- Připravit seminář pro zájemce o tuto oblast
- Připravit novou podobu soutěže „Kronikář roku“

Klíčová aktivita 6:

Nastartovat vzájemnou výměnu informací mezi okresními odbornými radami historie (popř. komisemi či pracovními skupinami) a jejich efektivní spolupráci s Ústřední odbornou radou historie a muzejnictví

OPATŘENÍ

- Příprava a realizace metodických seminářů z různých oblastí zaměřených na historický vývoj dobrovolného hasičstva v českých zemích, péči o historickou techniku a další předměty historické povahy.

Klíčová aktivita 7:

Ediční činnost

OPATŘENÍ

- Badatelská práce v oblasti sledování výročí důležitých událostí spojených s dějinami požární ochrany, soustředování poznatků, kompletace odborných textů k jednotlivým událostem.
- Vydání sborníku důležitých výročí majících vztah k požární ochraně u příležitosti VII. sjezdu SH ČMS.

Strategický cíl 2 – Podpora činnosti dětí a mládeže

Klíčová aktivita 1:

Příprava edukačních materiálů s historickou tematikou pro děti a mládež

OPATŘENÍ

- Oslovení lektorů a dalších odborníků zabývajících se tvorbou edukačních materiálů pro děti a mládež v dané oblasti, vytvoření konceptu edukačních materiálů a jejich následné zhodnocení pro finální vydání a distribuci cílovým objektům.

Strategický cíl 3 – Podpora informovanosti

Klíčová aktivita 1:

Pravidelně zvyšovat podvědomí členů i veřejnosti o hasičskou historii

OPATŘENÍ

- Připravit výstavku na celostátní hasičské akci (Litoměřice, Pyrocar, HasParty, ev. další).
- Vydát metodiku Jak připravit výstavu.
- Připomínat významná výročí.
- Vyhlásit soutěž o nejlepší článek a fotografii na téma „Historie hasičů u nás /a to nejen v technice/“.

Klíčová aktivita 2:

Věnovat maximální možnou pozornost mezinárodní spolupráci v rámci CTIF

OPATŘENÍ

- Aktivní spolupráce s Komisí historie a muzejnictví CTIF.

Strategický cíl 4 – Podpora hasičských muzeí

Klíčová aktivita 1:

Rozvíjení spolupráce hasičských muzeí v celé ČR

OPATŘENÍ

- Min. 1x ročně realizovat setkání zástupců hasičských muzeí, s představením námětů a podnětů, na jejichž základě by došlo k navržení konkrétních dílčích projektů spolupráce.
- Vyhlásit soutěž o nejlepší počín v muzejní expozici – „Hasičské muzeum roku“

Strategický cíl 5 – Podpora tvorby projektů pro dotační programy MK ČR a krajů

Klíčová aktivita 1:

Podání prvních projektů na Ministerstvo kultury v oblasti edukace a výstavnictví paměťových institucí

OPATŘENÍ

- Definovat plánované projekty a jejich cíle společně s představením rozpočtu jednotlivých aktivit. Vycházet z koncepce – „Komunita živé praxe“.
- Domluvit s renomovanou vědecko-výzkumnou institucí společný postup pro podání projektu NAKI v r. 2022.



4 Příklady dobré praxe

- a) Organizace Historických hasičských propagačních jízd u příležitosti významných výročí či konání mezinárodních soutěží v ČR s předáváním pamětních stuh
- b) Ediční aktivity různých autorů z oblastí sběratelství (J. Jendříšák: Hasičské automobily, V. Liška: Hasičské pozvánky) či historie jako takové (knihy J. Nitry) nebo o dalších aktivitách hasičů (Hasičské zámky, Hasičský dům v Praze – V. Liška/ a další autoři a témata.
- c) Činnost hasičských muzeí v regionech – např. Vizovice, Rožmitál pod Třemšínem, Chrástava, Bechyně
- d) Výstavy sekce Sběratelů na okresních a krajských konferencích, hasičských sjezdech, Litoměřických slavnostech a při výročních sborů, kde jsou sběratelé členy



5 Předpokládané finanční krytí klíčových aktivit

- a) vlastní zdroje SH ČMS
- b) spolupráce se samosprávnými celky
- c) Ministerstvo kultury ČR
- d) komerční subjekty

6 Závěr

Výše předložená koncepce činnosti na úseku historie a muzejnictví v sobě sdružuje jednotlivé moduly a oblasti, které – při správném a vhodném propojení – mohou představovat výrazný edukační a zájmový prvek v rámci činnosti Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Výše nastíněné strategické cíle, klíčové aktivity a opatření jsou koncipovány tak, aby nebyly zaměřeny jen na jednu oblast související s historií, ale aby dokázaly oslovit široké spektrum zájemců, a to včetně mladé generace. Proto je zde také zahrnuta mimo jiné i práce s výpočetní technikou, týkající se digitalizace historických dokumentů atd.

Klademe si za cíl rozvíjet jednotlivé oblasti týkající se historie, muzejnictví i sběratelství, tak, aby finálním výstupem byla kumulace činností publikačních, výstavních i vzdělávacích. Důraz klademe na vzájemné propojení vědeckého poznání v předmětných oblastech, kulturního i hasičského života a jeho vzdělávací složky. Finálním výstupem by mělo být vybudování skutečného týmu odborníků na úrovni republiky, krajů i okresů v oblasti historie, kteří budou schopni předávat dalším generacím své znalosti a zkušenosti

Koncepce podpory úseku historie a muzejnictví 2021⁺

Autoři: Dr. Václav Liška,
Bc. Petra Myslínová Cejpková, MPA
a kolektiv ÚORHM

Jazyková redakce: Mgr. Šárka Mikulášková

Grafická úprava: Zuzana Vanišová

Schváleno ÚORHM SH ČMS dne 10. 11. 2021

Schváleno VV SH ČMS dne 16. 1. 2022

V roce 2022 vydalo

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska,
Římská 45, 121 07 Praha 2

Elektronická verze je dostupná na www.dh.cz